

A pálinka főzéséről és kereskedelméről

Számos dokumentumot találhatunk a régi időkből, amelyek a pálinkafőzést és a pálinkakereskedelmet szabályozzák. Érdekes lehet ezek közül néhány tipikusnak tekinthető regulát felidézni.

A kolozsvári országgyűlés 1695-ben a nemes emberek védelmében hoz törvényt: „Nagy jogsérelemmel és kárunkkal is tapasztalván, hogy sok helyeken a paraszt és idegen emberek a nemesség korcsomájának nagy kárára holmi gabonából crematumot vagy gorolykát szoktak főzni... végeztük, hogy sohult és senki paraszt és idegen emberek közül (az nemességet ide nem értvén) afféle crematumot vagy gorolykát főzni ne gyakoroljon, sem pedig azzal a földesurak korcsomájának sérelmére ne kereskedjék.”

1696-ban a gyulafehérvári országgyűlés már tovább lép. A „szőlőt művelő helyek”, azaz inkább a bor védelmében úgy rendelkezik, hogy „sohult ez hazában városokon, falukon se hazafiai, se kereskedő rendek, ráczok, sidók, örmények és akárminémű rendek a dühötkének főzését, árulását, behozását ne gyakorolják”. Sőt, arról sem feledkeznek meg, hogy a földesuraknak utasításba adják: „a magok jószágaiban a jelen országgyűlés befejezése után 15 napon belül a főző fazekakat szedessék be, ha ellenállnának, a tisztviselők szedjék el és rontassák össze a főző fazekakat, annyit meghagyva, amennyi a borseprő és a megveszett borból főzött égett bornak szükséges”.

Miskolc 1743-ban városi jogszabály alapján romboltatja földig a katlanokat, függetlenül attól, hogy az nemesek vagy más rendben lévő emberé. Aki pedig nem cselekszi meg, annak nemcsak katlanát, de házát is lerombolják.

Küküllő megye 1753-ban megengedő, a birtokosságnak nincs ellenére, hogy a parasztok is főzzenek pálinkát, de ezt megadóztatják és megtiltják, hogy kicsiben — mai szóval: poharazva — árulják, a büntetés nem kevés, 12 Ft. Hódmezővásárhely is gondoskodik a város bevételeiről, „egy-egy kazánon 6 forint adó megtartatik”, a pálinkafőző azonban itt sem árulhatja termékét „itcével, poltrással és egyéb apró mértékkel”, a büntetési tétel 12 Ft. 1743-at írunk, ez bizony nem garasoskodó szankció!

Ung vármegye vezetése — mert véleményük szerint a pálinkából, „nemcsak kár, hanem kimondhatatlan bűn és véletlen halál esik” — 1659-ben úgy dönt, hogy a pálinkafőzők „hóról óra 3 forintot adjanak a város hasznára, akik pedig nem égetik, csak kereskednek vele, azok havonta 1 forintot” tartoznak fizetni.

Az 1836. évi 6. törvénycikk is foglalkozik a pálinkafőzéssel, „a jobbágyoknak, de csak önmaguknak megengedtetik, hogy törkölyből, gyümölcsből, borból, borseprőből és minden földi természetvényből, egyedül csak gabona kivételével, akár saját szükségükre, akár akoló kereskedésre pálinkát főzhessenek, azt azonban kimérniük szabad ne léssen.”

Az talán már ismétlésnek tűnik, hogy a pálinkaárulási engedéllyel rendelkezők, tehát a korcsmárosok számára is voltak kimérési tilalmi időszakok. A tilalmas időszakok mindig a vasárnaphoz, a keresztény ünnepekhez kötődnek, akár úgy, hogy az adott napon teljességgel tilos volt pálinkát eladni, akár úgy, hogy a reggeli és esti prédikációkhoz kellett alkalmazkodni. Valószínűleg újból és újból akadtak renitensek, akik — talán nem is kis számban — megsértették e rendeleteket, mert bizony nagy gyakorisággal születtek az azonos tárgyú jogszabályok.